

MODEL ODPOWIEDZI I SCHEMAT OCENIANIA ARKUSZA I

Zadanie sprawdzające rozumienie czytanego tekstu *Magia języka*.

Model zawiera przewidywane odpowiedzi. Odpowiedzi ucznia mogą przybierać różną formę językową, ale ich sens musi być synonimiczny wobec modelu. Oceniając pracę ucznia, należy stosować punktację z modelu.

Uwaga: Za pełną odpowiedź przyznaje się maksymalną liczbę punktów, za niepełną – wskazaną w rubryce „punkty częściowe”. Nie należy przyznawać połówek punktów. Za brak odpowiedzi lub odpowiedź błędną nie przyznaje się punktów.

Nr zadania	Odpowiedzi	Maksymalna liczba punktów	Punkty częściowe
1.	w odwrotnej niż w pierwszym zdaniu; bo język (jako najważniejszy znak przynależności narodowej) jest przedmiotem refleksji w całym artykule; <i>można uznać:</i> od mniej ważnych elementów do najważniejszych	2	1
2.	C	1	0
3.	– <u>terytorium</u> : przestrzeń zajmowana przez naród bywa zmienna; zdarza się, że przynależne narodowi terytorium jest inne w rzeczywistości, a inne w jego świadomości – <u>obywatelstwo</u> : naród może istnieć także i bez państwa, a utożsamienie narodu i obywatelstwa może prowadzić do historycznych fałszerstw; jest zmienne <i>można uznać:</i> obywatelstwo nie jest tożsame z narodowością	2	1
4.	– powołuje do pełnego istnienia (bytu), nadaje osobowość (pozbawia anonimowości) – znajomość imienia wroga umożliwia pokonanie go	1 (wystarczy jedna odpowiedź)	0
5.	np.: kłótnie, wojny, prześladowania, palenie na stosach, uśmiercanie, herezje	1 (za dwie odpowiedzi)	0
6.	– wzajemne znieważanie stało się powszechne – słowo honoru straciło wartość	1 (wystarczy jedna odpowiedź)	0
7.	nie utrwalił wierzeń przodków (mitologii)	1	0
8.	– o wydarzeniach, które rozegrały się na terenie słowiańszczyzny (o kontaktach z innymi kulturami) – o zajęciach i zawodach przodków – o gospodarczym znaczeniu miejsca	1 (wystarczy jedna odpowiedź)	0
9.	– o tym, że układ dźwięków w słowa daje im raz zabarwienie pozytywne, a raz negatywne – słowa przynoszą ze sobą jakąś treść emocjonalną, której nie da się zmienić	1 (wystarczy jedna odpowiedź)	0
10.	– brutalizacja (nadużywanie słów wulgarnych) lub posługiwanie się gotowymi formułami – przyczyna: zachwianie systemu wartości lub zerwanie więzi z narodową tradycją lub nieumiejętność samodzielnego myślenia i posługiwania się językiem	2 (za wskazanie z uzasadnieniem)	1 (za samo wskazanie)
11.	– potoczne, np.: „poszarpane dzieje”, „odszczękać oszczerstwo”, „język nie kontaktuje”, „rozsiewać plotki” – językoznawcze, np.: „desygnat”, „toponomastyka”, „nazwy hydronimiczne”, „źródłosłów” efekt: tekst skierowany do „każdego”, chociaż napisany przez specjalistę <i>można uznać:</i> uprzystępnieniu języka tekstu	3	1, 2
12.	w każdym występuje (trójczłonowe) wyliczenie	1	0
13.	D. np.: „To, że pewne dźwięki stały się nośnikami treści w założeniu pogardliwych [...], stanowi tajemnicę języka”	2	1
14.	i tak, i tak + logiczne uzasadnienie	1	0

Temat 1. **Analizując dany fragment powieści, zwróć uwagę na prezentowane przez bohaterów racje. Wnioski z analizy wykorzystaj w pracy:**
Przedwiośnie jako powieść – dyskusja nad kształtem odrodzonej Polski.

I ROZWINIĘCIE TEMATU (maksymalnie 25 punktów)

	punktacja
Analiza i interpretacja fragmentu	
1. Wprowadzenie do analizy sceny,	0-2
np.:	
a. prezentacja postaci,	
b. umiejscowienie fragmentu w całości utworu,	
c. relacja ze spotkania Cezarego z Gajowcem,	
d. konfrontacja poglądów bohaterów (dominacja formy dialogu - dyskusja),	
e. narracja z perspektywy głównego bohatera.	
2. Racje Baryki (charakterystyka jego postawy),	0-5
np.:	
a. wyeksponowanie zła dotychczasowego porządku (perspektywa komunistów).	
b. bieda warstw najniższych,	
c. nieposzanowanie mniejszości narodowych i religijnych,	
d. prześladowania polityczne,	
e. system policyjny,	
f. ojczyzna jako zaprzeczenie marzeń z okresu niewoli,	
g. powielanie przez rządzących dawnych błędów,	
h. przekonanie o konieczności znalezienia „wielkiej idei”,	
i. zmiana dotychczasowego porządku społecznego,	
j. reforma agrarna i przemysłowa,	
k. postulat odwagi, bezkompromisowości działań.	
3. Racje Gajowca (charakterystyka jego postawy),	0-5
np.:	
a. reformy wymagają wyrzeczeń; zło to stan przejściowy,	
b. ojczyzna - najważniejsza wartość, uzasadniająca doznane krzywdy,	
c. konieczność liczenia się z realiami,	
d. obrona niepodległości jako pierwsze zadanie,	
e. ustalenie granic,	
f. wzmocnienie armii,	
g. stopniowa odbudowa potęgi państwa,	
h. reforma walutowa (podstawy ekonomiczne kraju),	
i. budowa nowego ładu społecznego („stany zjednoczone”),	
j. prorządowy punkt widzenia (perspektywa antykomunistyczna).	
4. Wnioski z analizy sceny,	0-3
np.:	
a. skrajna, rewolucyjna postawa Cezarego,	
b. reformatorska, ewolucyjna postawa Gajowca,	
c. rozmówców łączy troska o losy Ojczyzny,	
d. brak możliwości kompromisu.	
5. Wykorzystanie całości utworu oraz kontekstów,	0-6
np.:	
a. po odzyskaniu niepodległości – czas na pytania o przyszłość państwa,	
b. utopia (szklane domy),	
c. rewolucja (komuniści),	
d. ewolucja (Gajowiec),	
e. konfrontacja Polski marzeń z rzeczywistością (przynajmniej 1 konkretny przykład: przygraniczne miasteczko, Chłodek, dzielnica żydowska, relacje komunistów),	
f. niebezpieczeństwo rewolucji (Baku, stosunek komunistów do niepodległości),	
g. powolność programu rządowego, nieliczenie się z nastrojami społecznymi,	

h. funkcjonalne wskazanie kontekstu historycznego: kryzys ekonomiczny, społeczny i polityczny,

4

6. Wnioski

pełne,

np.:

podkreślenie dyskusyjnego charakteru powieści: zderzenie racji różnych stron, ich cząstkowość; brak ostatecznego rozstrzygnięcia (otwarte zakończenie powieści); wezwanie do znalezienia zadowalających rozwiązań.

częściowe,

(2)

np.:

spór racji, określenie stanowisk bohaterów.

próba podsumowania,

(1)

np.:

określenie stanowisk bohaterów.

Temat 2. Dwa modele rodziny. Porównaj rodzinę przedstawioną w podanym fragmencie *Tanga* Sławomira Mrożka z rodziną Borynów ukazaną w *Chłopach* Władysława Reymonta. Zwróć uwagę na relacje między różnymi pokoleniami i scenerię, w której bohaterowie zostali umieszczeni.

I. ROZWINIĘCIE TEMATU (można przyznać maksymalnie 25 punktów)

Punktacja:

Obraz rodziny w *Tangu*

1. Inteligenka, wielopokoleniowa rodzina z II p. XX w.

0-1

2. Bohaterowie

0-5

pokolenie dziadków

- a. starsi państwo usiłujący odnaleźć się we współczesności,
- b. nieadekwatne do wieku zachowanie Eugenii,

pokolenie rodziców

- c. twórcy współczesności (nowoczesności),
- d. odrzucenie tradycyjnej kultury (konwencji obyczajowych i artystycznych),
- e. brak nowych zasad porządkujących świat,
- f. niedbały lub nieadekwatny do wieku ubiór odzwierciedlający lekceważenie konwencji,

pokolenie dzieci

- g. Artur pragnący porządku świata.

3. Relacje w rodzinie,

0-4

np.:

- a. odwrócenie tradycyjnych ról w relacji babcia-wnuk (wnuk wychowuje babcie),
- b. odwrócenie tradycyjnych ról w relacji rodzice-dziecko (syn usiłuje przywołać rodziców do porządku),
- c. konflikt pokoleń – o idee,
- d. zlekceważenie przez Eleonorę roli żony i pani domu (np. zdrada, brak kawy, bałagan),
- e. zlekceważenie przez Stomila roli męża i ojca (zainteresowanie eksperymentami a nie rodziną),
- f. brak emocjonalnej więzi między członkami rodziny.

4. Sceneria,

0-1

np.:

- a. mieszkanie w mieście,
- b. chaos w przestrzeni salonu,
- c. sceneria odzwierciedlająca rozpad świata.

5. Skutek: rozpad tradycyjnego modelu rodziny.

0-1

Obraz rodziny Borynów w *Chłopach*

- 6. Zamożna, wielopokoleniowa chłopska rodzina z przełomu XIX i XX w.** 0-1
- 7. Bohaterowie:** 0-2
- a. pokolenie rodziców (np.: ojciec gospodarz, głowa rodziny),
  - b. pokolenie dzieci (np.: syn buntownik, synowa, córka).
- 8. Relacje w rodzinie,** 0-4
- np.:
- a. ściśle przestrzegana hierarchia,
  - b. wyraźnie określone role,
  - c. konieczność współdziałania jako czynnik jednoczący rodzinę,
  - d. konflikt pokoleń – o ziemię,
  - e. gwałtowne emocje (np. miłość, nienawiść, zazdrość) łączące bohaterów,
  - f. zachowania regulowane przez tradycję (rytuały).
- 9. Sceneria,** 0-1
- np.:
- a. wiejskie gospodarstwo (związek z naturą),
  - b. porządek,
  - c. sceneria odzwierciedlająca ład świata (praktyczne i symboliczne funkcje gospodarstwa).
- 10. Skutek:** tradycyjny (patriarchalny) model rodziny. 0-1
- 11. Wnioski**
- pełne,** 4
- np.:
- podobieństwa i różnice między przedstawionymi modelami rodziny oraz ich interpretacja w kontekście np. historycznym, historycznoliterackim lub teoretycznoliterackim,
- częściowe,** (2)
- np. podobieństwa i różnice między przedstawionymi modelami rodziny,
- próba podsumowania,** (1)
- np.:
- lakoniczne stwierdzenie różnic między przedstawionymi modelami rodziny

II. KOMPOZYCJA (maksymalnie 5 punktów)

Kompozycję wypracowania ocenia się wtedy, gdy przyznane zostały punkty za rozwinięcie tematu

- podporządkowana zamysłowi funkcjonalnemu wobec tematu, spójna wewnętrznie, przejrzysta i logiczna; pełna konsekwencja w układzie graficznym, 5
- uporządkowana wobec przyjętego kryterium, spójna; graficzne wyodrębnienie głównych części, 3
- wskazująca na podjęcie próby porządkowania myśli, na ogół spójna. 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

III. STYL (maksymalnie 5 punktów)

- jasny, żywy, swobodny, zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi; urozmaicona leksyka, 5
- zgodny z zastosowaną formą wypowiedzi, na ogół jasny; wystarczająca leksyka, 3
- na ogół komunikatywny, dopuszczalne schematy językowe. 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

IV. JĘZYK (maksymalnie 12 punktów)

- język w całej pracy komunikatywny, poprawna, urozmaicona składnia, poprawne: słownictwo, frazeologia i fleksja, 12
- język w całej pracy komunikatywny, poprawne: składnia, słownictwo, frazeologia i fleksja, 9
- język w całej pracy komunikatywny, poprawna fleksja, w większości poprawne składnia, słownictwo i frazeologia, 6
- język w pracy komunikatywny mimo błędów składniowych, słownikowych, frazeologicznych i fleksyjnych, 3
- język w pracy komunikatywny mimo błędów fleksyjnych, licznych błędów składniowych, słownikowych i frazeologicznych. 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

V. ZAPIS (maksymalnie 3 punkty)

- bezbłędna ortografia; poprawna interpunkcja (nieliczne błędy); 3
- poprawna ortografia (nieliczne błędy II stopnia); na ogół poprawna interpunkcja; 2
- poprawna ortografia (nieliczne błędy różnego stopnia); interpunkcja niezakłócająca komunikacji (mimo różnych błędów). 1

Uwaga: jeśli powyższe kryteria nie zostały spełnione, nie przyznaje się punktów.

VI. SZCZEGÓLNE WALORY PRACY 0 – 4